

*buletini*info

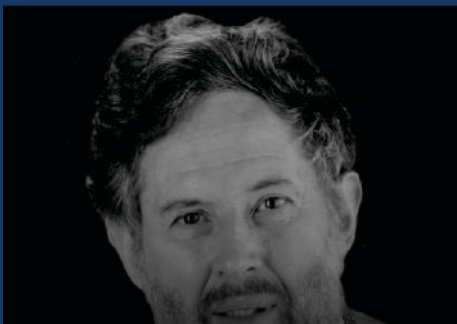
Buletin informativ mujor
Shkurt, 2022



21 vite të IRDK-së në skenën politike të Kosovës



Plani i punës së IRDK-së
për vitin 2022



Martin Bernal
(1937 - 2013)



Integrim apo
gjithëpërfshirje?

Drejtësi për barazi

Në rrethinën ku jetojmë, e njohur si shoqëri, përgjatë shtegtimin nëpër histori, për arsye të ndryshme, individët dhe grupe të caktuara mbesin të veçuara duke mos pasur mundësi për të shfrytëzuar në maksimum jetën dhe talentin e tyre. Kjo pamundësi në fakt është pabarazi në mes individëve dhe grupeve shoqërore.

Barazia është një term shumë i përdorur në fjalorin politik. Arritja e barazisë së njerëzve përmes përdorimit të mjeteve politike është synim shumë legjitim, në veçanti i partive politike të cilat kanë në fokus komunitetet e marginalizuara. Një zbërthim më i thellë i nocionit të barazisë na mundëson që Barazinë të mos e përdorim vetëm si parullë politike korrekte por që ajo të synohet dhe të bëhen përpjekje të mëdha që të arrihet sa më lehtë dhe në kohë më të shkurt.

Kosova është shoqëri që vazhdon të bëjë hapa drejt barazisë, por të jesh i barabartë dhe i drejtë nuk është e lehtë gjithmonë për t'u arritur. Shpesh njerëzit kanë nevojë që të trajtohen më ndryshe në krahasim me të tjerët në mënyrë që të arrihet krijimi i mundësive të njëjta. Kjo është drejtësi. Prandaj për të arritur barazinë, njerëzit nuk duhet të trajtohen njëjtë. Barazia dhe drejtësia janë të ndërlidhura në mes veti në atë mënyrë që pa drejtësi nuk mund të ketë barazi.

Barazia arrihet atëherë kur sigurohet se të gjithë i kanë të njëjtat mundësi dhe marrin të njëjtin trajtim dhe mbështetje.

Drejtësia arrihet atëherë kur t'u jepet njerëzve ajo që u nevojitet, në mënyrë që gjërat të jenë të drejta. Pra drejtësia është dhënia më shumë atyre që kanë më shumë nevojë. Drejtësia nuk është e njëjtë me barazinë, as nuk është e njëjtë me pabarazinë. Thjesht do të thotë tu jepet më shumë atyre që kanë nevojë, e cila është proporcionale me rrethanat e tyre, në mënyrë që të sigurohet që të gjithë të kenë të njëjtat mundësi.

Ekziston dallimi në mes të barazisë dhe drejtësisë. Edhe pse të dy nocionet

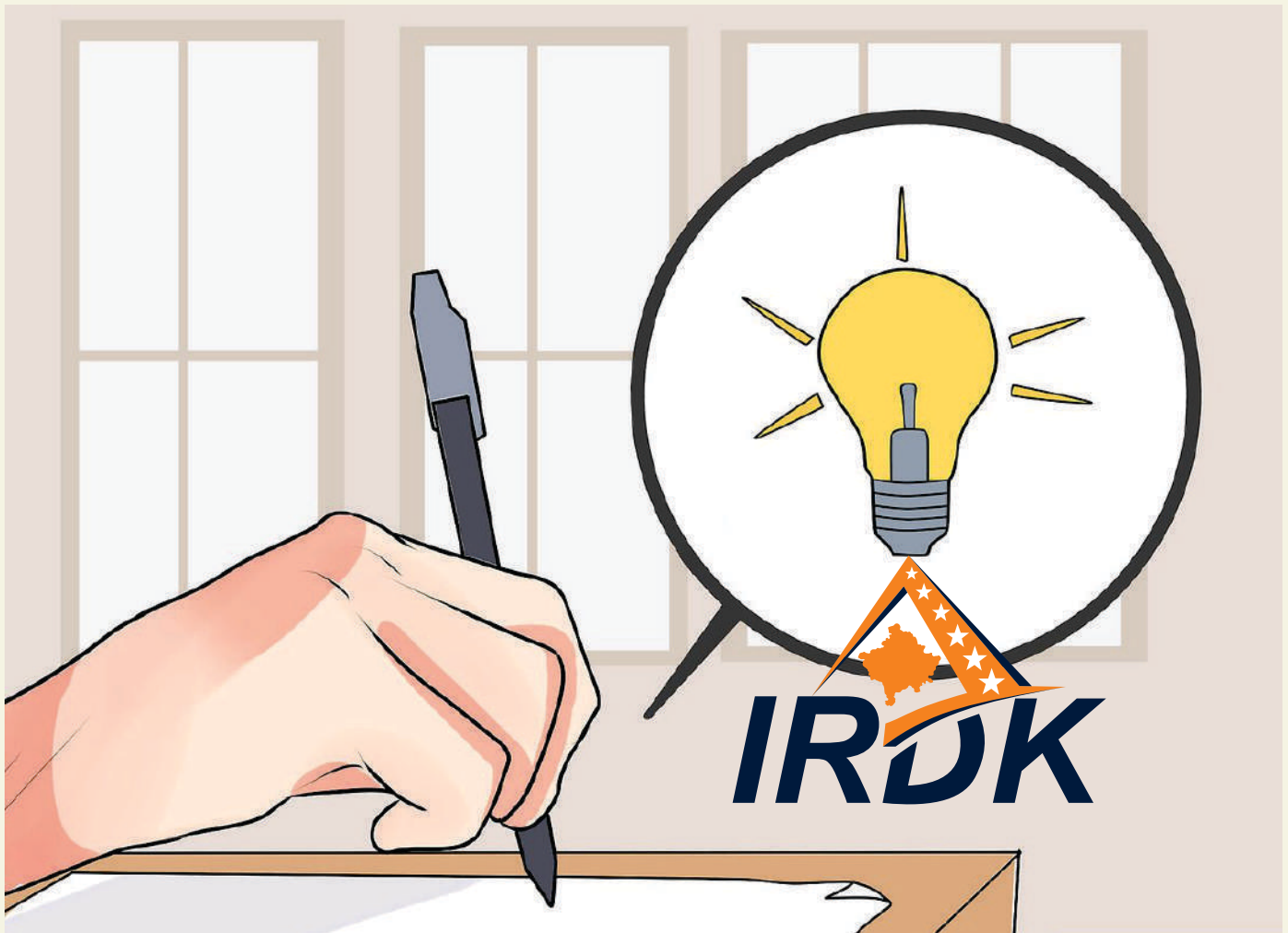
promovojnë drejtësi, me barazi ajo arrihet në atë mënyrë që secili trajtohet njësoj pavarësisht nga nevoja, ndërsa me drejtësi kjo arrihet ashtu që secili trajtohet ndryshe, në varësi nga nevoja.

Varfëria është shenja më e qartë që alarmon për pa barazi. Kur një komunitet etnik jeton në shkallë të lartë të varfërisë, është i logjikshëm konstatimi që tek komuniteti nuk ka barazi në krahasim me të tjerët. Marrë parasysh faktin që komuniteti Egjiptian në Kosovë jeton në shkallë të lartë të varfërisë atëherë nuk ekziston barazia për këtë komunitet.

Që nga viti 2007 Qeveria e Kosovës ka hartuar Strategji për integrimin e komuniteteve Rom, Ashkali dhe Egjiptian me qëllim që të zbatohen masa për të zgjidhur problemet e arsimimit, banimit, përkujdesjes shëndetësore, papunësinë etj. Me gjithë ekzistencën e këtyre dokumenteve strategjike, realiteti për këto komunitete nuk ka ndryshuar.

Përfaqësimi në institucionet e Kosovës është rregulluar përmes parimit të drejtësisë duke garantuar përfaqësimin në Parlamentin e Kosovës dhe në institucionet tjera shtetërore për të gjitha komunitetet etnike. Me përfaqësimin e drejtë dhe të barabartë nuk është arritur barazi por janë krijuar kushtet që barazia të ndodhë. Vetëm zbatimi i masave konkrete nga Qeveria dhe institucionet tjera me synim të zvogëlimit të dallimeve të mëdha të shtresave duke i përkrahur ata që pa ndihmën e dikujt nga jashtë nuk mund të dalin nga prapambeturia në krahasim me të tjerët. Përmes drejtësisë mund të shijojmë barazinë të gjithë. Barazia nuk është luks për askënd por as nuk vjen në pako si dhuratë nëse nuk mundohemi që ta kemi. Deri sa nuk ka drejtësi atëherë Barazia do të jetë një parullë politike korrekte e partive politike.

Fazli Stollaj



Plani i punës së IRDK-së për vitin 2022

Objektivi 1

- **Përmirësimi i jetës së komunitetit përmes identifikimit dhe adresimit për zgjidhje të problemeve të përditshme.**

Aktivitetet

1. Vizita të planifikuara të deputetit, ministrit dhe akterëve tjerë në komunitet që kanë probleme

- Një herë në javë, në një komunë, realizohet vizitë e deputetit apo ministrit (apo të dy sëbashku) te komuniteti që kanë probleme apo kanë shprehur interes për takim.
- Vizitë e deputetit dhe ministrit te familjet me nevoja të veçanta (kryefamiljar të moshuar, kryefamiljar të sëmurë, familje me anëtarë të sëmurë).
- Vizitë e deputetit dhe ministrit te familjet e varfëra

2. Adresimi i problemeve të identifikuara

- Deputeti i prezanton problemet e identifikuara në Parlament, Komisione parlamentare, Komuna, Universitete, Ambasada, Panele të OJQ, Media etj.
- Ministri i adreson problemet në Qeveri, Komuna, Ambasada, Media etj.
- Këshilltarët angazhohen në Ministrinë ku janë emëruar për zgjidhjen e problemeve në ato ministri dhe ministrinë tjera.

3. Lehtësimi i adresimit të problemeve

- Publikohet një numër telefoni (Viber, WhatsApp) dhe email adresa, apo krijohet një aplikacion online, përmes të cilëve secili pjesëtar mund të adresoj problemet. Problemet e regjistruara dërgohen te akteret të cilët merren me zgjidhjen e problemeve.
- Personat që i kanë shprehur problemet, mbahen të informuar deri në zgjidhjen e problemit.
- Publikohet raporti mujor i problemeve të adresuara, të zgjidhura dhe të pa zgjidhura.

4. Shtyrja përpara e prioriteteve strategjike për komunitetin

- Përfshirja në Buxhet e projekteve që:
 - përmirësojnë kushtet të banimit
 - zvogëlojnë braktisjen e shkollimit
 - përmirësojnë kushtet të banimit
 - përmirësojnë infrastrukturën
- Komunikim me ministritë, policinë FSK, Doganat, Komunitat për balancim të punësimit sipas komuniteteve.

Objektivi 2

- **Zgjedhjet e IRDK-së në të gjitha nivelet**

Aktivitetet

1. Zgjedhja e strukturave të degëve të IRDK-së në Gjakovë, Pejë, Istog, Fushë Kosovë, Klinë dhe Prizren

- Zgjedhja e delegatëve të Kuvendit të degëve
- Mbajtja e Kuvendeve të degëve
- Zgjedhja e kryetarëve dhe Kryesive të degëve
- Zgjedhja e delegatëve për Kuvendin e përgjithshëm

2. Mbajtja e Kuvendit të Përgjithshëm të IRDK

- Zgjedhja e Kryetarit të IRDK-së
- Zgjedhja e Këshillit të Përgjithshëm të IRDK-së
- Zgjedhja e Kryesisë së IRDK-së

Objektivi 3

- **Kritja e motivimit për konsolidimin tonë etnik përmes aktiviteteve kulturore**

Aktivitetet

1. Shënimi i ditëve të veçanta të komunitetit Egjiptian

- Tubim me datën 12.03.2022 në rastin e 21 vjetorit të themelimit të IRDK-së
- Shënimi i 24 Qershorit, ditës së Egjiptianëve
- Shënimi i 21 Tetorit, ditës së themelimit të Shoqatës së Egjiptianëve të Kosovës

2. Përkujtimi i personaliteteve që nuk jetojnë

- Akademi përkujtimore me datën 04.03.2022 në 8 vjetorin e vdekjes së Imer Alija
- Akademi përkujtimore me datën 22.10.2022 në 11 vjetorin e vdekjes së Ibish Bajrami
- Akademi përkujtimore me datën 04.12.2022 në 1 vjetorin e vdekjes së Ramiz Zizaku

Objektivi 4

- **Përmirësimi i komunikimit me publikun**

Aktivitetet

1. Komunikimi i vazhdueshëm me publikun

- Të paktën 1 herë në javë ministri, deputeti apo akteret tjerë që përfaqësojnë komunitetin publikojnë në llogarinë e tyre aktivitete e realizuara në interes të komunitetit apo të shkruajnë opinion që ka të bëjë me komunitetin. I njëjti shpërndahet nga të gjithë akteret përfaqësues të komuniteti dhe nga faqja zyrtare e IRDK-së.
- Të paktën 1 herë në muaj realizohet një video mesazh nga deputeti, ministri apo akteret tjerë përfaqësues të komunitetit që prezanton aktivitetet e realizuara gjatë muajit.
- Një herë në muaj publikohet Buletini informativ

Objektivi 5

- **Administrimi i punëve të IRDK-së**

Aktivitetet

1. Funksionalizohet Zyra Qendrore e IRDK-së

- Punësohet administratori i Zyrës i administron punët e partisë.
- Angazhohet kontabilist i cili i menaxhon financat e partisë.
- Caktohet nga një koordinator për degë të cilët janë bashkëpunojnë me administratorin e zyrës.



21 vite të IRDK-së në skenën politike të Kosovës

Pas vendosjes së forcave ndërkombëtare, fillimit të organizimit dhe të ndërtimit të institucioneve të para demokratike të Kosovës, u krijuan kushtet e përshtatshme për veprimtari politike dhe organizimin e komunitetit tonë në subjekt politik.

Iniciativa e Re Demokratike e Kosovës – IRDK është partia politike e parë e komunitetit Egjiptian në Kosovë e cila u themelua me 12 Mars 2001.

Themelimit të IRDK-së i kishte paraprirë Shoqata Shqiptaro Egjiptiane e Kosovës, e themeluar në vitin 1999 të cilën e ka drejtuar z.Ibish Bajrami. Në prag të zgjedhjeve të para parlamentare, në Kosovën e pasluftës, ishte vlerësuar që është e nevojshme që të krijohet një parti politike e drejtuar dhe me anëtarësi nga komuniteti Egjiptian. IRDK ishte themeluar si transformim formal i Shoqatës Shqiptaro Egjiptiane në parti politike pasi që veprimtaria e shoqatës ishte kryekëput politike. Shoqata Shqiptaro Egjiptiane e Kosovës kishte dalë në skenë për të marrë përsipër mbrojtjen e komunitetit për nga identiteti i veçantë etnik dhe mbrojtjen e të drejtave të tyre. Përfaqësimi politik i komunitetit Egjiptian kishte filluar në Këshillin Transitor të Kosovës, që udhëhiqej nga kryeadministratori Bernard Kushner dhe pjesë e Këshillit ishte komandanti i KFOR-it, drejtuesit e OSCE dhe organizatave tjera ndërkombëtare, liderët e partive politike dhe përfaqësuesit e komuniteteve.



Beslim Hoti
Kryetar i parë i IRDK-së



Xhevdet Neziraj
Kryetar i dytë i IRDK-së

Periudha pas vitit 1999 ishte përcjell me ndryshime historike në Kosovë. Në këtë periudhë filloj administrimi i Kosovës nga misioni i OKB-së, UNMIK, dhe themelimi i institucioneve të para demokratike të Kosovës. Kjo periudhë ishte përcjell edhe me tensione ndëretnike, prandaj institucionet ndërkombëtare në Kosovë ishin përqendruar në qetësimin e situatës dhe ndërtimin e institucioneve që do t'i shërbenin të gjitha komuniteteve në Kosovë.

IRDK u prezantua si parti me orientim Evropian që synonte afirmimin dhe sendërtimin e shoqërisë moderne dhe të sistemit demokratik në Kosovë sipas modelit të sprovuar të demokracisë evropiane. Në prag të themelimit të IRDK-së kishte disa propozime për emrin e partisë. Emin Sefaj, njeri prej themeluesve të partisë, kishte propozuar emrin Iniciativa e Re Demokratike e Kosovës. Ky propozim mori mbështetjen e bashkëthemeluesve sepse konsiderohej një emër unik, me kuptim të plotë për angazhim demokratik të Kosovës dhe lente hapësirë për bisedime dhe kompromis me Ashkalinjtë për një deklaram të përbashkët të etnisë. Arsyeja kryesore e mos përfshirjes së termit Egjiptian në emrin e partisë ishte që të mos krijohet barrierë që në fillim për bashkim me të deklaruarit ashkali.

Në Këshillin iniciues për formimin e IRDK-së ishin: Ibish Bajrami, Beslim Hoti, Xhevdet Neziraj , Imer Alijaj, Emin Sefa, Hasan Kershij, Avdullah Qafani, Gazmend Dervishi, Zymber Krasniqi, Nazif Fetahu, Bedri Mustafa, Ramë Berisha, Qamil Hoti, Sami Radi, Fazli Stollaj, Muhamet Maleshi, Fatmire Istrefi, Kumrie Bajrami, Xhevahire Shala, Muhamet Salih, Qelë Neziri, Vllaznim Saku, Naser Kongjeli, Isuf Sadiku dhe shumë veprimtarë të tjerë.

IRDK u themelua me 12 mars 2001, mbi përvojat e ndryshme disavjeçare të Partive Politike, të lëvizjeve dhe të individëve të dëshmuar me një të kaluar patriotike në rrafshin kombëtar, politik, ushtarak e shkencor.



Elbert Krasniqi

Kryetar i tretë i IRDK-së

Kuvendi i I-rë zgjedhor të mbajtur në Prill 2002, u zgjodh Kryesia dhe Kryetari, në ç'rast kryetar u zgjodh Bislim Hoti. Kuvendi i II-të Zgjedhor u mbajt në vitin 2004 dhe u rizgjodh z.Bislim Hoti Kryetar i IRDK – së. Në Kuvendin i III-të të mbajtur në vitin 2006 është zgjedhur kryetar z.Xhevdet Neziraj. Z.Xhevdet Neziraj është zgjedhur kryetar i IRDK-së edhe në Kuvendin e IV-të me 2008, Kuvendin e V-të 2012 dhe Kuvendin e VI të vitit 2016. Në Kuvendin e VII-të zgjedhor, mbajtur në korrik të vitit 2018 është zgjedhur kryetar z.Elbert Krasniqi.

IRDK e ishte pjesë e institucioneve të Kosovës që nga themelimi i tyre. Në mandatin e parë të institucioneve kosovare të pasluftës në Kosovë, IRDK-ja ishte pjesë e Parlamentit të Kosovës me dy deputet: Beslim Hoti dhe Xhevdet Neziraj. Po ashtu në zgjedhjet e dyta Parlamentare IRDK është përfaqësuar me dy deputet: Beslim Hoti dhe Xhevdet Neziraj dhe në Qeveri është përfaqësuar me Zëvendës ministrin e Ministrisë për Komunitete dhe Kthim, z.Ibish Bajrami.

Në Parlamentin e Kosovës IRDK deri në vitin 2014

ka vazhduar të përfaqësohet nga kryetari i IRDK-së z.Xhevdet Neziraj. Në periudhën prej vitit 2014 deri në vitin 2019 IRDK nuk ishte e përfaqësuar në Parlamentin e Kosovës dhe në Qeverinë e Kosovës. Me 2019 IRDK-në në Parlament e përfaqëson z.Elbert Krasniqi dhe në Qeveri Fridon Lala si zëvendës ministër.

Nga viti 2021, IRDK në Parlament përfaqësohet nga deputeti Fridon Lala dhe në Qeveri nga ministri i Administrimit të Pushtetit Lokal z.Elbert Krasniqi.

Në komisionin Qendror Zgjedhor IRDK-në e ka përfaqësuar znj.Pranvera Kershaj dhe z.Veton Berisha, ndërsa tani IRDK-në në këtë institucion e përfaqëson z.Fazli Stollaj.

IRDK gjithashtu në pushtetin lokal ka pasur nënkryetar të komunës. Në komunën e Gjakovës z.Zija Rugova dhe zëvendës kryesues për komunitete z.Beslim Hoti. Në komunën e Pejës Nënkryetar për Komunitete z.Ibish Bajrami. Në komunën e Istogut Nënkryetar shtesë dhe zëvendës Kryesues për komunitete ishte z.Fazli Stollaj. Në komunën e Fushë Kosovës zëvendës Kryesues për komunitete ishte z.Bedri Mustafa.

IRDK përfaqëson shpresën dhe alternativën me të mirë për qytetaret e komunitetit egjiptian në pajtim me parimet e demokracisë euro perëndimore, duke çmuar respektuar pagën dhe lirinë për të gjithë. Me këtë vizion filloj të funksionoj një subjekt politik, të cilën e përcjellën disa gjenerata. Me 12 Mars të këtij viti IRDK feston 21 vjetorin e lindjes.

Integrim apo gjithëpërfshirje?



Fridon Lala

Për dekada me radhë, qeveritë kosovare të administruara nga organizime të ndryshme politike tentuan të ashtuquajturin 'integrim' të komunitetit Egjiptian. Pa analiza e hulumtime paraprake, pa vlerësim të nevojave reale, ky komunitet, pjesëtarët e të cilit lindin, rriten, zhvillohen e edukohen në Kosovë, u kurthëzua në strategji e dokumente të ndryshme që gjoja synonin integrimin e tyre, integrim ky që duke iu referuar elementeve paraprake nuk bënë asnjë sens. I gjithë rezultati i angazhimit të integritit të këtij komuniteti rezultojë me një akronim institucional tre shkronjash, RAE. Institucionalizimi e standardizimi i këtij akronimi është tejet shqetësues. Grupimi i tri grupeve etnike të cilat njihen si të pavarura nga akti më i lartë juridik i shtetit tonë, Kushtetuta e Republikës së Kosovës, është jo i

ligjshëm. Edhe pse këto komunitete mund të jenë politikisht më të dobëta se të tjerat, ato duhet të respektohen ashtu si e përcakton Kushtetuta jonë. Mbi të gjitha, përcaktimi i identitetit është e drejtë themelore, dhe askush nuk ka të drejtë ti mohoj tjetrit identitetin e tij, aq më pak t'ia përcaktoj atë. Të tilla probleme u shoqëruan me terminologjinë e "integritit", terminologji mjaftë tërheqëse në Kosovën e pas-luftës.

Sidoqoftë, a duhet komuniteti Egjiptian të integrohet apo të gjithë përfshihet në shoqërinë kosovare?

Modelet e integritit supozojnë se diçka është gabim me personin apo grupin e caktuar, dhe duhen gjetur modalitete që ai gabim të përmirësohet në mënyrë që personi apo grupi të përshtatet në sistemin e caktuar. Metodat e suportimit e të adaptimit që përdoren në këto raste, në një mënyrë apo tjetër, e detyrojnë personin apo grupin e caktuar të përshtatet në një mjedis të caktuar. Personi ose grupi duhen domosdoshmërisht të i adoptohen ndryshimeve të kërkuara apo në të kundërtën dështojnë.

Për më tepër, koncepti i integritit fillon nga supozimi i një sistemi dy-klasësh. Sisteme të tilla, nënkuptojnë që shoqëria ka njerëz që akoma nuk "përkasin" dhe të cilët duhet të jenë të integruar brenda shoqërisë "normale".

Në anën tjetër, modelet e suksesshme të gjithëpërfshirës besojnë që të gjithë jemi të ndryshëm, por të barabartë dhe të aftë për të mësuar e përshtatur, gjithmonë duke i respektuar diferencat tona. Sipas nocionit të gjithëpërfshirës, nuk ka asgjë të gabuar me personin apo grupin e caktuar që ka nevojë të përmirësohet në mënyrë që të përshtatet në sistemin ku vepron. Përkundrazi, i gjithë sistemi është në gjendje të ndryshoj në mënyrë që të i përshtatet nevojave individuale të të gjithëve.



Ideali i gjithëpërfshirjes duhet të jetë i mbushur me vetë jetën - një proces i gjatë, i cili nuk mund të përshkruhet aq thjeshtë. Gjithëpërfshirja mund të përmbushet vetëm në pikat qendrore të jetës, dhe askund tjetër: në shkollë, në punë, në transport publik, në kinema, në muze, në lagje apo në evente të ndryshme. Gjithëpërfshirja mund të përmbushet vetëm nga njerëz te njerëzit.

Në të njëjtën kohë, çështjet sociale dhe politike duhet të vendosen në drejtimin e duhur. Legjislacioni I duhur mund të japë impuls në këtë proces, pasi synimet do duhej të ishin të njëjta: mos diskriminim, mundësi të barabarta, pjesëmarrje të plotë në jetën shoqërore, dhe qasje e barabartë.

E në këtë aspekt, hasim një element tjetër të gjithëpërfshirjes, ndërtimi i marrëdhënieve. Për të ndihmuar një sistem të jetë gjithëpërfshirës, partnershipet duhen të ndërtohen paraprakisht. E roli ynë është të fasilitojmë procesin e një sistemi gjithëpërfshirës duke krijuar parteshipe e marrëdhënie bashkëpunuese me qeverinë. Një model i tillë, filloi të jetësohet në Qeverinë Kurti.

Është koha të mos flasim për integrim e adaptim të masave të veçanta e speciale por të flasim për krijimin e mjedisit gjithëpërfshirës për ti ndihmuar njëri tjetrit. Të flasim për ndryshim mentaliteti të shoqërisë. Komunitetet nuk janë barrë shoqërore, por vlerë e shtuar e shoqërisë.

Diversiteti i jep ngjyra një shoqërie dhe e bënë më të fortë. Komunitetet nuk do të duhej të përjashtoheshin në radhë të parë që më vonë të ri-integrohen. Ato duhet të jene te mirëpritura e të përfshira që nga fillimi dhe të perceptohen si një pjesë e rëndësishme e shoqërisë. Kjo është ajo që quhet gjithëpërfshirje. E nga një sistem gjithëpërfshirës nuk përfiton vetëm një target grup, por e gjithë shoqëria.

Autori i shkrimit është deputet nga radhët e IRDK-së në Parlamentin e Kosovës dhe zëvendëskryetar i IRDK-së.



Martin Bernal (1937 - 2013)

Nga: Ardian Vehbiu
ATHINA E NXIRË

“Black Athena” ose “Athina e zeze” është një vepër disavellimshme tanimë e bujshme, te cilën e ka botuar historiani Martin Bernal e qe e ka bere papritur aktual e te modës debatin mbi prejardhjen e kulturës dhe te qytetërimit ne Greqinë e Lashte. Njëkohësisht, ky studim me frymëmarrje te gjere mëton te rithemeloje vete rrënjët ideologjike te shkencës historike indo-evropiane; pse këtë shkence Bernal e mban si te kontaminuar nga teoritë raciste-ariane dhe antisemite te shekullit XIX dhe paragjykimet e te gjithë atyre qe panë te popujt indo-evropiane nje race superiore ndaj te gjitha te tjerave, prandaj edhe fitimtare. Vete Bernal – hebre sefardik nga prejardhja dhe tani profesor ne Cornell University (New York, SHBA) – nuk e fsheh strategjinë e vet; pse krejt hapur e deklaroi se paradigma shkencore ne te cilën është e inkuadruar dija indo-evropiane ekzistuese nuk u përshtatet me rrethanave te sotme (post-moderne), prandaj edhe do rishikuar nen dritën e fakteve e te dhënave te reja, kritikes se metodave te përdorura dhe sidomos rivlerësimit te dokumentacionit qe na ka mbërritur nga lashtësia.

Objekt i këtyre orvatjeve revizioniste kaq epike te Bernal-it është Greqia e lashte, e cila qe prej Rilindjes evropiane e këtë është pare nga dija si truall i një qytetërimi te lire, njerëzor e te shëndetshëm. Brenda atij qytetërimi garantohej zhvillimi harmonik i arteve dhe i dijeve; për here te pare ne histori linden e u lëvruan idetë e demokracisë dhe te barazimtarisë; mendja selitej njëlloj si trupi e sensualiteti nuk druhej përballë fanatizmit fetar, as pafajësia përballë frikës se lindur ndaj ndëshkimit tokësor a hyjnor; e përsëri për here te pare shkence u konceptua veçmas nga zbatimet praktike dhe filozofia njëlloj veçmas nga teologjia. Dija klasike e konsideron këtë qytetërim si te përfutur ne mënyrë te pavarur nga konteksti gjeokulturor; si një krijim te mëvetësishëm, ose si një realizim praktikisht te pastër te te gjitha potencialeve qe bartte me vete vala indo-evropiane. Përkundrazi, Bernal merr përsipër te provoje, ne mënyrë te shumanshme, se qytetërimi e kultura greke nuk janë indo-evropiane te kulluara, por vetëm rezultat i një përzierjeje te ndërliqshme te fiseve (barbare) indo-evropiane te zbritura nga veriu me popullsitë dhe kulturat mesdhetare qe gjellonin ne atë kohe ne Mesdhe: dhe pikërisht me kulturat fenikase, egjiptiane e te tjera me pak te njohura.

Dihet botërisht se egjiptianet zhvilluan edhe ata një qytetërim të mrekullueshëm e jetëgjatë në brigjet e Nilit, nga i cili na kanë mbetur trashëgim piramidat, tempujt, sfinksit, pikturat murale, mumjet dhe një mori mbishkrimesh hieroglifike të cilat tanimë janë deshifruar (pa përmendur mistiken ezoterike, masonike e okulte); njëllë sikurse dihet se fenikasit ishin lundertarë të çartur të Mesdheut të lashtë (paragrek), duke ndihmuar kështu vendimtarisht me përhapjen e mallrave, kulturave materiale dhe formave kulturore nga njëri breg në tjetrin. Ishin pikërisht fenikasit që u mesuan grekëve të lashtë alfabetin, këto instrumente të pazevendësueshëm kur është fjala për t'ia hedhur themelet një qyteterimi. Në disa zona periferike të arealit grek, si në Krete dhe në Mikene, prania fenikase dhe egjiptiane nuk mund të vihet në dyshim e as është venë ndonjëherë prej arkeologëve. Vetë grekët e lashtë, me gojen e historianëve dhe të filozofëve të tyre, e kishin për të madhe të pohonin se egjiptianet jo vetëm ua kishin mekuar kulturen e qyteterimit, por edhe u kishin dhënë perënditë e orakujt; madje mite të tilla si ato të Danaosit me të drejte janë interpretuar si një provë sado e terthorte e marrëdhënies jo vetëm kulturore e tregtare, por edhe etnike, midis dy brigjeve të Mesdheut.

Bernal, i cili në thelb e pranon këto versione të lashtë të marrëdhënies midis Greqisë së lashtë dhe qytetërimeve mesdhetare semitike që i kishin paraprirë në kohë, shkon edhe më tej. I nisur nga fakti se një pjesë e mirë e leksikut të greqishtes së vjetër nuk gjen dot vend në tabelat e rrenjeve indo-evropiane; por edhe nga prania në trojet greke të lashta e një numri të madh toponimesh të pashpjegueshme me anë të greqishtes vetë a gjuheve të tjera indo-evropiane; si dhe nga pamundësia për të etimologjizuar në mënyrë të krenaqshme emrat e perëndive greke të lashtësisë, ky autor parashtron hipotezën se të gjitha këto të panjohura në parahistorinë e grekëve do të mund të gjenin një shpjegim të krenaqshëm po të merreshin parasysh lidhjet etnike të paraardhësve të grekëve me popujt semitike të Mesdheut, dhe pikërisht me fenikasit, egjiptianet, e të tjere minore si hebrenjtë. Në vëllimin e tretë të vepres së vet, që ende nuk është botuar, Bernal ka premtuar të ndalet gjere e gjate në shqyrtimin e hollesishëm të elementit semitik në greqishten e vjetër; por edhe në dy vëllimet nxjerre në dritë deri më sot, si dhe në një vëllim të paparashikuar me pergjigje ndaj kritikave që iu bënë “Athines së zeze”, gjendet një numer i madh etimologjikisht krejt revolucionar, të cilat sikur të ishin të mireqena do t'i kthenin vertet përmbys studimet klasike.

Natyrisht, studiuesit e gjuhës dhe të kultures së Greqisë së lashtë nuk kanë pritur të dilte në skenë Martin Bernal-i për t'u treguar ekzistencën e elementeve joindo-evropiane në leksikun dhe toponomastikën greke, ose vështirësitë gati të pakapërcyeshme të inkuadrimit të saktë të Olimpikut grek brenda një teogonie indo-evropiane të pranuar. Madje një pjesë e këtyre studiuesve i kanë mbajtur këto elemente për pellazgjike; që ketej edhe interesimi për pellazgët e pellazgjishten, si dhe përplekjet sporadike për të hulumtuar lidhjet parahistorike të shqipes me atë kulturore të hipotezuar. Vetë shqipja ka plot elemente të pasqaruar në leksikun e vet, siç e deshmojnë edhe studimet etimologjike me të fundit; dhe toponimia madhore në trojet tona në Ballkan mbetet etimologjikisht e mjegullt. Për disa autore, pellazgët ishin një popull indo-evropian i afert me trakët, frigasit e dako-mizet, që u parapriu fiseve greke gjatë zbritjes epike drejt Egjeut; për të tjere autore, pellazgët s'ishin veçse një emërtim konvencional për të gjitha ato popullsi joindo-evropiane që gjetën fiset indo-evropiane të grekëve (dhe të shqiptarëve), kur u zhvendosen drejt trojeve ku do të jetonin gjatë periudhës historike. Në pergjithësi, kulturat dhe gjuhet paragreke në Ballkan janë mbajtur si caku i përtëjme i shkencave të tilla si gjuhësia historike dhe indo-evropianistika, sepse vetëm me analiza të dhenash arkeologjike është pothuajse e pamundur të nxirren përfundime për të qenë, në lidhje me zanafillën kulturore të popullsisë.

E reja e teorive të Bernal-it ka të bëjë pikërisht me përmbysjen e vektorit gjeografik të kulturimit në Evropën e lashtësisë: pse sipas tyre vertet fiset indo-evropiane mund të kenë zbritur nga veriu drejt jugut, por kulturimi ka levizur fillimisht në drejtim të kundërt; dhe pikërisht fale ndikimit masiv të kulturave egjiptiane dhe fenikase, të cilat benin në atë kohë ligjin në Mesdhe. Sipas Bernal-it, studiuesit e deritanishëm të lashtësisë e kanë shpërfillur mundësinë e një leximi të tillë të fakteve të njohura, sepse kanë qenë nën ndikimin e paragjykimëve pak a shumë raciale (dhe raciste), sipas të cilave Greqia e lashtë është djepi i modernitetit, i konceptuar dhe i zhvilluar krejt në pavaresi nga kulturat që i paraprinë. Tani ka ardhur koha, thotë Bernal, që ky model “arian” i skajshëm i shpjegimit të lashtësisë greke të rishikohet me themel, për të integruar në të elementet jashtëzakonisht të fuqishme të ndikimit semitik në gjenezën e qyteterimit evropian. Një rishikim i tillë, mendon autori, e ka vendin në suazën e përplekjes së perbotshme për ta çliruar shkencën dhe në pergjithësi dijen nga monopoli i “burrave të racës së bardhë”; pra brenda një levizjeje të pergjithshme emancipimi të racave të tjera dhe të pakicave kulturore, seksuale dhe fetare.

Tezat, hipotezat dhe teorite e Bernal-it, ashtu siç janë parashtruar në dy vëllimet e “Black Athena” që janë botuar deri më sot, janë pritur relativisht ftohtë mëtej armiqesisht nga akademia, ose establishment-i i studimeve klasike në Evropë dhe në SHBA. Kjo nuk është për t'u habitur, po të kihet parasysh se orvatja e Bernal-it synon t'i japë një goditje vdekjeprurëse mu në zëmër të tij establishment-i; por edhe e sidomos ngaqë për nga metodat dhe kriteret e studimit, Bernal-i duket se le shumë për të dëshiruar. Teorite e tij për ndikimin e racizmit romantik evropian në dijen indo-evropiane ngrihen mbi një shfrytëzim shumë perzgjedhes të burimeve; njelloj të brishta tingellojnë edhe hipotezat se fillesat egiptiane dhe fenikase në qyteterimin grek janë shpërfillur qëllimisht nga dijetarët anti-semite gjermanë; dhe se tkurrja e studimeve egiptiane në Evropën e gjysmës së dytë të shekullit XIX ka të bëjë me vullnetin ideologjik për të provuar primatin indo-evropian në kulturën perendimore. Nga ana e tyre, gjuhëtarët i kanë kritikuar ashpër etimologjitë semite të fjaleve dhe toponimeve greke të lashta që gjenden në veprat e derisotme të Bernal-it; pse këto nuk ndjekin metodat e pranuar për etimologjitë indo-evropiane, as parimet përgjithësisht pozitiviste të gjuhësive historike-krahasuese. Shumë studiues dhe akademikë të mirënjohur mendojnë se teorite e Bernal-it nuk kanë karakter shkencor, por mbështeten në një interpretim shumë manipulativ të fakteve dhe në një vizion me tepër mitik sesa mirefilli shkencor të lashtësisë mesdhetare.

Vetë Bernal – studiues jashtëzakonisht i kompletuar, i mprehtë dhe erudit – e pranon se qëllimisht i është larguar pozitivizmit të dijes “evropiane” dhe nevojës për t'u përmbajtur metodave të pranuar e të sprovuara të kerkimit e të analizës; sepse sipas tij këto metoda dhe pozitivizmi në përgjithësi po luajnë një rol frenues e në thelb reaksionar në raport me përparimin e dijes; dhe se ndërrimi i paradigmes që ai propozon ka të bëjë jo vetëm me interpretimin e historisë së lashtë të Mesdheut, por edhe me vetë metodat të cilave do t'u besohet interpretimi i kësaj e tutje. Për Bernal-in, ky ndërrim paradigme do t'i rrenojë sfraget tani të rregjuara të shkencës “se bardhe”, për të lënë të shpërthejnë prurjet e kulturave “me ngjyrë”; që kësaj edhe titulli i librit të tij, “Athena e zeze”, i cili i shkel syrin hipotezës së greket i huajten perenditë e tyre prej egiptianëve, dhe egiptianët vetë në thelb paskeshin qenë të races së zeze. Me fjale të tjera, epoka e re që kërkon të perurojë Bernal-i në studimet historike e parahistorike, do të tregojë sesi shumë arritje themelore në kulturë e qyteterim të races së bardhe, burojnë në të vërtetë nga ndihmesa e huazime të drejtperdrejta prej popujve me ngjyrë, në periudhën e ngjizjes së qyteterimit grek të lashtë. Të keta popuj “të zinj” Bernal-i fut pas gjase edhe semitet e vet, sadoqë këta janë mbajtur për të bardhe deri edhe nga një pjesë e racisteve me të bindur të shekullit XIX; por ndoshta nuk ia vlen që ta kokoleps me tëj këtë artikull me teharren e një argumenti kesisoj.

Problemi me teorite e Bernal-it nuk ka të bëjë aq me kontroversialitetin e tyre, as me bazimin shkencor të pamjaftueshëm ose thjesht jokorrekt; por me karakterin e tyre ideologjik dhe manipulativ. Jo rastesisht, “Athena e zeze” u pershendet e perqafua nxehtësisht nga shumë perfaqësues të post-modernizmit në studimet historike, kulturore dhe antropologjike; titullare militante të katedrave të shkencave humane në universitete e kolegje zezakesh në SHBA e në të tjera qendra të “afirmimit” të kultures “se zeze” në SHBA, Afrikë e gjetiu; ku prej vitesh kishin gjetur strehe sharlatanet, demagoget, mashtruesit, të fantaksurit dhe shamanët manipulatore të frustracionit zezak anëmbanë. Bernal-i u dha këtyre pikerisht çka u kishte munguar deri më sot: një aparat teorik të plotë e të kolauduar për të sulmuar dijen “perendimore”, në emër të një “çlirimi” të paperkufizueshëm me hollë; ose të një rivendikimi në thelb qesharak të primatëve kulturore. Këta profetë të genjeshtert kanë marrë tani udhët, gjithnjë të frymëzuar që ta zgjidhin çështjen raciale në SHBA dhe gjetiu pikerisht duke i fryrë zjarrit të mosmarreveshjeve midis racave, ose edhe “racave”. Jo me kot suksesi i “Athines së zeze” koïncidon me epideminë e pabesueshme të korrektesisë politike, që ia ka thyer gjunjët kultit racional të së vërtetës në akademinë amerikane; meqë tani këto e vërtetë mund të shtremberohet e të përlyhet në emër të mbrojtjes së ndjeshmerisë e të interesave të grupeve e të pakicave etnike, racore e kulturore; në kuptimin që “shkenca” do ta gjejë kuptimin e vet në atë masë që u sherben grupeve dhe komuniteteve për t'u afirmuar në arenën e ballafaqimit publik.

Për albanologjinë, pasojat e kësaj ndërrimi paradigmatic në horizont nuk do të jenë të menjehershme, as të krahasueshme me çka ndodhi pas perfundimit të Luftës së Ftohtë; por nuk me duket se do pritur ndonjë e mirë nga diskreditimi a përgenjshtrimi i hapet i studimeve indo-evropiane dhe damkosja e indo-evropianizmit si shkencë “raciste”, sidomos ngaqë financimet në fusha tradicionale e të lidhura me albanologjinë do të vijë detyrimisht duke u pakesuar; dhe akademia, edhe nëse do t'u mbijetojë sulmeve vdekjeprurëse të Bernal-it, do të shpenzojë kohe, rezervë dhe energji të çmuara për të kundërshtuar mistifikimet e tij dhe për të kontrolluar histerinë e pasuesve dhe ithtarëve të tij. Përndryshe, edhe në pellazgët e djeshëm, do të gdhihemi ndonjë ditë të bukur të dyndur nga arkeologë dhe fondacione të Athines së Zeze, që të jenë duke rremuar e qemtuar me pasion e dollare për relike egiptiano-fenikase e statuja hijerenda nubianesh në shkallaret e kamareve të amfiteatrove të Durrësit e të Butrintit; në hije të mermereve të hajthem të Apollonisë e në heshtjen e varrezave të mjegullta të ilireve të Selcës. Ende tepër e largët ajo ditë, vërtet; por nderkohe, dikush që tani ndoshta ka zënë të përgatitet e të specializohet për ta ndjellë.

buletini info

Kontriboni me shkrimet e juaja autentike si:

Opinione

Kulturë

Histori

Shkencë

Dërgoni në email: buletini.info@gmail.com